

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**TRACTATVS|| DE CON-||FESSIONIBVS MA=||LEFICORVM ET
SAGA-||RVM SECVNDÒ RECOGNI||tus, & auctior redditus.||
An, & quanta fides ijs adhibenda sit?||**

Binsfeld, Peter

Avgvstae Trevirorum

VD16 B 5530

De Indiciis Criminis maleficij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41113

ament corporis & famæ æstimationem rei
contra ordinem charitatis, quàm eius animæ
salutem, quæ præstat omnibus rebus in hoc
mundo habitis.

*Circa hanc L. cum Doctores ex ea colli-
gant, nominationē malefici facere præsump-
tionem contra socium facinoris, breuiter
tractandum est de indicijs, ex quibus crimen
maleficorum deprehendi potest.*

DE INDICIIS CRIMI-
nis maleficij.

NOTANDVM in primis, quod diuersus est
gradus indiciorum. Quædam enim sunt
remota: quædam propinqua: alia propin-
quissima.

Deinde in materia indiciorum multum
valet omnium iudicio arbitrium iudicis: fal-
luntur tamen aliqui in intelligentia huius
nominis, aut saltem in iudicio, qui putant,
quod arbitrium iudicis sonet, quod ipsi ex
suo capite & voluntate possint definire, &
quod eorum propria prudentia debeat for-
mare iudicium. Iudicis arbitrium forman-
dum est ita, vt sit iuri & æquitati consonum, &
in hoc non debet sequi propriam conscien-
tiam, sed publicam scientiam, vt multis al-
legationibus ostendunt Andreas Barbatius

in cap. Canonum statuta. de constitut. à num. 167. Marfil. in pract. crimin. §. Diligenter. à nu. 24. & Menoch. lib. I. de arbitr. Iud. quæstion. q. 13. num. 15. Quando ergò iudex formare rectū vult arbitrium, debet sequi canones, leges, cōsiliū peritorum, & praxim doctissimorum & proborum virorum. In materia indiciorum semper hæc doctrina ante oculos habenda est, vt quoniam variæ in casibus occurrentibus circumstantiæ occurrere possunt, Iudex si sibi non sit sufficiens, peritorum consiliū adhibeat. Præterea reducendum est in memoriam pro varietate criminum, varia etiam esse indicia. Quædam communia, quæ omnibus criminibus accommodantur: quædam propria particularibus sceleribus, vt adulterio, furto, homicidio.

Cùm autem latus sit indiciorum campus, & magnus numerus, vt patet ex Doctoribus, qui integros tractatus scripserunt, & ex dicendis manifestum erit, hîc tantum proponentur, quæ huic materiæ conuenient: in reliquis remittitur lector ad Doctores.

Primum indicium: sumptum ex hac L. finali: Denunciatio siue denominatio malefici contra facinoris socios, secundum communem Doctorum sententiam, quos supra ad longum adduximus. Quomodo & in quem sensum hoc verum sit, remitto lectorem ad ea, quæ

Indicia perpendenda in hac maleficorum crimine.

quæ multis declarata sunt in 2. membro superioris tractatus.

Secundum indicium: maximè proprium huic materiæ, est superstitio cum suis varijs speciebus, de quibus ad longum in 1. membro superioris tractatus. Cùm enim superstitio procedat vt plurimum ex pacto implicito, vel expresso cum Dæmone, verum religionis cultum lædit, fidem Christianam labefactat, ac viam sternit ad maleficorum impietatem. Ad hoc facit etiam Constitutio Criminalis Caroli V. in articul. 44. vbi indicia maleficij ponit, dum ait. Si quis res suspectas, verba, & opera, quæ incantationem sapiunt, vsurpauerit.

Tertium: Si quis alios artem magicam siue maleficium docere voluerit: ex eadem Constitutione.

Quartum: Si quis minatus sit alicui maleficia inferre, & effectus sequutus fuerit: ibidem. Ex minis enim præcedentibus oritur indicium ad maleficium, quando fuerunt præsertim factæ ab eo, qui consuevit eas exequi. Gaudinus in tractat. de malef. in tit. de indicatijs dubitatis. Hyppol. Marfil. in pract. crim. §. Diligenter, à nu. 85. Bald. in L. Metum. C. Quod metus causa. Francis. Brun. de indicatijs & tort. part. 1. q. 3. Decius in cons. 189. num. 17. & alij multi, quos allegant Iulius Clarus lib. 5. senten §. fin. pract. crimin. q. 21. nu. 37. & Iacob. Menoch. lib. 1. de præsumpt. q. 89. à num. 60.

Quintum: Singularis familiaritas, & frequens conuersatio cum maleficis & incantatoribus: ex eadem Constitut. in d. art. 44.

Omniū enim Iurisperorū sententia, ex mala conuersatione oritur indicium ad torturam, si modò aliud adminiculum concurrat, vel alia indicia adiuuent. Qualis enim quisq; est, tali socio delectatur. Similis gaudet simili. *Prouerb. 13.* Qui cum sapientibus graditur, sapiens erit: amicus stultorum similis efficitur. Et in *Psal. 17.* Cum sancto sanctus eris, & cum viro innocente innocens eris, & cum peruerso peruerteris. Sic sentiunt Angelus in tractat. maleficiorum, in §. Fama publica. vers. Quæro an indicium. Guido de Suzar. de indicatijs & tort. num. 32. Marfil. in pract. §. Expedita. num. 91. Bald. in tract. de quæst. num. 10. Albert. Gandin. in tract. de malef. in Rub. de quæst. Ioseph. Mascard. vol. 1. de probation. Concl. 451. Menoch. in d. q. nu. 125. & alij alibi. Amicitia enim reproborum, ait Salyc. in L. Nullus, supra eod. tit. est repellenda. Ex hac causa prouenit, quod aliquando in vino pago, aut loco tam multæ sint sagæ & malefici, vt (proh dolor) experiētia discimus, imò etiam si aliæ accedant, ex cohabitatione inficiuntur. Vna enim malefica aliam inficit, præsertim ad voluntatem & imperium Demonis, qui nihil magis appetit, quàm vt numerus suorum augeatur, & regnum CHRISTI diminuetur.

ter. Quamuis etiam existimem ob magnitudinem scelerum, quæ malefici, ubi in vno loco ita morantur, committunt, cum nolint benedictionem, accipiant maledictionem, & relinquatur Dæmoni maior potestas in commorantes in tali loco, ubi notabilis est numerus maleficorum.

Sextum: Est fama vehemens cum alijs adminiculis, contra multorum doctorum sententiam, quos Menoc. in d. q. num. 32. adducit, qui volunt famam vehementem per se sufficere. Sed communior & tutior doctrina est, quod non sine alijs adminiculis, vt ostendit Iulius Clar. loco citato, num. 1. Quia fama est indicium valdè remotum à delicto & fallax facilè, & sic ex nuda fama durum esset hominem tormentis subijcere, nisi esset delictum difficilis probationis, & persona vilis alijs criminibus conspersa. Vnum tamen in hoc crimine est singulare, quod (vt experientia quotidie docet) multi homines, quorum conuersatio in exterioribus omni repræhensione caret, depræhenduntur hoc nefandissimo scelere coinquinati. Quia huius criminis exercitium est occultissimum, cum dependeat à cooperatione Principis tenebrarum, qui amat noctem, & odit lucem. Qua occasione aut impossibilis, aut saltem difficilis potest esse purgatio canonica in hoc crimine: Cum hæc fundetur in conscientia bonorum virorum,

qui nocte dormiunt, quando malefici sua negotia expediunt, & sic non possunt de secretis & ignotis in sua conscientia maleficij aliquem innocentem pronunciare. In probatione autem famæ non satis est dicere & probare famam, sed oportet etiam eius originem ostendere. Quia fama debet originem habere ab honestis personis & fide dignis, non à maleuolis & vilibus, vt probatur ex c. Qualiter & Quando. 2. de accusat. Bart. in L. de minore. §. Plurius de quæst. Marfil. ibid. Abb. in cap. Veniens. l. num. 8. de testib. & alijs alibi.

Quare quidam arbitrantur, & hoc argumento probant, quod ea fama, quæ in hoc maleficorum crimine originem ducit à maleficorum & complicum iudiciali denunciatione, non habeat locum. Sed aduertendum est, dictum hoc commune iuxta diuersitatem rerum & circumstantiarum aliter atq; aliter esse intelligendum, in hunc sensum, quod fama debet habere originem à viris bonis & honestis, quando qualitas personæ, natura rei, ac circumstantiæ hoc admittunt, & sic subintelligendum, nisi agatur de re turpi. Nam tunc nõ est contemnenda fama, quæ ortum habet à turpibus personis, exempli gratia, si agatur de peccato commisso in lupanari, poterit oriri fama à meretricibus, & lenonibus, non autem à Doctoribus, aut alijs personis honestis, quæ non solent ibidem conuersari, & similiter si
aga-

agatur de chartarum, vel taxillorum ludo, fama ortum trahit à lusoribus, & sic in hoc crimine maleficorum & sagarum, boni honestiq; viri non interfunt eorum ludis, choreis, maleficijs & coniurationibus, in profunda nocte, in abditis, remotis, agrestibus, secretisq; locis. Quare fama etiam à talibus originem trahere non potest, sed à consortibus, qui tam turpibus sceleribus presentes sunt. Hanc expositionem docent Salycet. in L. Ea quidem. C. de accusat. non longè à fine, vlt. q. principali, & Iul. Clar. lib. 5. §. fin. pract. crim. q. 6. nu. 17. Et hoc est quod Bartol. in d. L. de minore. Iustinus Amedæus in tract. de Syndicatu, nu. 51. & 55. Panorm. in cap. Qualiter & quando, secutus Bartol. & alij alibi tradunt, famam debere habere initium ex probabilibus coniecturis & causis, vel iusta causa, sicut etiam ex delicto aliquando docent sumere originem.

Septimum: Fuga est etiam indicium ad torturam, quando aliquis præsertim fugit ante accusationem, vel inquisitionem contra eum formatam, vel antequam ad aliquem actum sit processum. Bart. in L. i. ff. de bonis eorum, qui ante sententiam sibi mortem consciuerunt. Angel. in tract. malef. in verb. Fama publica. vers. An fuga sit sufficiens. Marsil. in d. §. Diligenter. num. 41. & alij multi: quos allegant Menoch. & Clar. loc. cit. 21. & Andreas Gaill pract. obseruat. lib. 2. obseruat. 109. Addit. Marsil. etiam

Aaa 5 habe-

habere locum, quando fugit, dum habet suspicionem, quod contra eum formabitur inquisitio. Malefici sæpè fuga solent sibi consulere. Alia tamen est ratio, quando quis fugit post inquisitionem, & citatus redit, vel causas probabiles absentia & fugæ allegat.

Octauum: Si aliquod opus magiæ, aut maleficij inueniatur, aut quod sapiat incantationem, vt olla plena vnguentis variarum rerum magicarum, aut alia instrumenta in ædibus diffamata & suspecta inueniantur. Aut etiam liber magiæ penes aliquem reperiatur, qualis ante tres septimanas mihi oblatu à quodam amico, qui eum post mortem cuiusdam, qui eo vsus fuerat, repperat. Qui tam charus suo domino fuerat, quod eum emerat 15. daleris, secundum scriptionem in libro annotatam, & tam pestilens erat, (vt primo aspectu animaduerti) vt legere non vellem, sed statim in præsentia amici tradentis Vulcano, cui cum auctore debebatur, cõsecrarem. Nescio quot miriades Dæmonum in eo continebantur, & horredæ execrationes cum diris nominibus. Hoc indicium sumitur etiam ex d. Constit. Carolina in art. 44. Ad idem facit si liber hæreticus penes aliquem reperiatur, suspectus vehementissimè habetur, vt condemnari possit, si aliæ coniecturæ accedant, modò non habeat cum auctoritate superioris, potestatem habentis & concedentis ad bonum finem. Ludouic. Roman.

man. in singul. 323. incip. Eo ipso, quod libri hæresis reperiuntur. Marsil. in d. 6. Diligenter. num. 92. Menoch. lib. 2. de arbitr. Iud. qq. casu 374. num. 12. & alij ab eo citati. Huic congruit L. Maiorem. C. de fals. qui habet penes se instrumentum falsum, præsumitur falsarius, nisi ostendat vnde habuerit. Dicitur indicium ponit etiam Bodinus lib. 4. cap. 4. quod puto esse tam vehemens, vt si quæ alia leuissima adsint, reus possit torqueri. Huic adiungere possumus, si de maleficio suspectus inueniatur in domo, aut stabulo alterius, aut loco & tempore, vbi & quando non debet, & sequatur effectus aliquis, vt mors, mutilatio, aut morbus. Eadem est ratio, si duobus testibus legitimis probetur reum exercuisse aliquem actum superstitiosum, qui ex communi maleficorum praxi ad aliquod maleficio dirigatur. Exempli gratia: Si duo viri viderint mulierem in aqua stantem, & aquam à tergo proijcientem in aërem, vel virum etiam tempore æstatis, dum tempestas instare animaduertitur, lapidem percutientem, aut mulierem flores de varijs arboribus colligentem, & ollæ imponentem, & desimilibus simile est iudicium: hæc sunt indicia vrgentissima, quorum vnumquodq; per se sufficit ad torturam. Eadem est ratio, si vnus testis omni exceptione maior deponat de ipso crimine, vtpote q̄ viderit sagā equo infundentem potionem, qui mortuus

repe-

reperitur. Ad dictum enim vnius testis omni exceptione maioris, deponentis de ipso maleficio, potest quis rapi ad torturam, secundum communem Iuris peritorum sententiam, cui astipulatur Carolina Constitutio in artic. 30.

Nonum : Confessio extraiudicialis rei siue accusati, si duobus testibus probetur, facit sufficiens indicium ad torturam, secundum communem DD. sententiam, quam communem attestantur Felinus in cap. Olim, de rescriptis. Decius in c. At si clerici. de indicatijs. Menoch. lib. 1. de præsumpt. q. 89. num. 14. Ioseph. Mascard. vol. 1. de probat. Conclu. 349. Iul. Clar. in d. q. 21. nu. 31. & alij ab eo citati. Et quamuis, vt ipse Clarus doctè dicit, quidam Doctores teneant, quod huiusmodi confessio possit reuocari, ad euitandum torturam, licet de errore non doceatur: hoc tamen nullo modo est tenendum. Nam si sola reuocatio hoc operaretur, nunquam esset locus communi Conclus. Propter hoc enim deuenitur ad torturam, quia reuocatur confessio, quia si reus in ea persisteret, non esset opus tortura. Semper ergo confessio extraiudicialis facit indicium ad torturam, nisi error probetur. Bodinus lib. 4. cap. 4. plus videtur in hoc crimine tribuere confessioni extraiudiciali, sed à communi sine euidenti ratione, aut lege non est recedendum. Ad hoc indicium reduco verba malefactorum & sagarum, quæ aliquando proferunt,
quan-

quando capiuntur, quibus quasi implicite confitentur; vt si dicant, actum est de me, aut: ne me morte afficiatis, rei veritatem libenter fatebor. Vel quando abducitur ab habitatione, valedicit domesticis, & propinquis, petendo veniam, & de similibus simile est iudicium: de his etiam Bodinus loco citato.

Decimum iudicium commune etiam alijs criminibus, tamen in hoc maxime sibi vendicat locum, est taciturnitas rei, quando scit, vel ex literis amicorum, vel eorundem admonitione, vel etiam ex aliorum obiectione siue opprobrio, se haberi pro malefico, aut mago, & tamen non contradicit, nec opponit, sed sedata mente transit, quasi non curaret. Marsil. in pract. Criminali. §. Diligenter. num. 137. Ludouicus Carrer. in pract. pag. 55. in 28. iudicio. Menoch. loco cit. num. 129. Quisquis enim innocens est, ægerrime fert infamiam sibi imponi de tãto scelere. Et vt ait Bodinus, Qui purus ab isto crimine est, calumnias à quibus in alijs criminibus metuitur, nunquam pertimescet. Dicitum tamen iudicium alijs ad minus debet iuuari.

Vndecimum: Si quis scelerata iuramenta, execrabiles blasphemias, & verba impudicissima frequentet, aut Dæmonis nomen semper effutiat ore, aut pueros proprios, siue alienos, aut etiam bestias, in nomine Diaboli execrari solitus sit; vt, exempli gratia, rapiat te
Dia-

Diabolus: ex eas in nomine ipsius: vellem te haberet Dæmon; & de similibus similis est censura. Qui enim talia iuramenta & execrabiles blasphemias assidue exercent, de hæresi suspecti sunt, vt docet Iacobus Simancas in comment. Catholicarum Institut. tit. 8. de blasphemis. Carrerius in tract. de hæret. quos allegat & sequitur Menoch. lib. 5. de præsumption. præsumpt. 6. & lib. 1. q. 10. à nu. 8. Alphons. Castrens. lib. 1. de iusta hæretic. punitione. cap. 12. Quomodo ergò meritò non possunt esse tales blasphemii, & immundi execratores vehementer suspecti de maleficij crimine, in quo Deus in summo gradu læditur, relinquitur & abiuratur: & Dæmon colitur, honoratur, & patronus assumitur. Quare in præludijs superioris tractatus inter causas dispositiuas ad hoc infelicissimum exercitium posuimus execrationem & maledicendi siue imprecandi rabiem. Huic annuere possumus, si quis commiserit etiam alia grauissima scelera distantia à maleficio, vt Menoch. d. lib. 1. ex Simanca etiam de hæresi allegat. Nam vix fieri potest, vt homo, qui Deo adhæret, & ad Diaboli partes non declinavit, horrenda scelera perpetret. Qui autem Deo valedixit, & Dæmoni fidem addixit, portam iam omnibus sceleribus etiam scedissimis aperuit.

Duodecimum ponunt Doctores mallei maleficarum, Grilland. & Bodinus, quod sagæ lachry

chrymas emittere non possint. Quod si intelligant lachrymas ex dolore peccatorum, aut oleo diuinæ suauitatis prodeutes, facile assentior: aliàs quod non possint excutere guttas aquarum & lachrymarum, parum fidei attribuo. Quia verum est de mulieribus, quod quidam cecinit.

Vt flerent, oculos erudière suos.

Imò sæpè ex pusillanimitate, tristitia, aut dolore corporali lachrymas emittunt.

Decimum tertium. Quidam indicium sumunt ex facie de maleficis, vt si oculos in terram defigant, aut terribiles deformesq; vultus habeant. Quare cõmuniter dici solet. Deformis, vt saga. Huic concordat Bodin. lib. 3. c. 3. ex Hieronym. Cardano lib. 20. de subtilitate. & Martin. Arles ex alijs in tract. de superstit. à n. 100. Sicut enim qui in fodina auri sequitur ipsũ minerale, pallidus efficitur, & tremulus fit, qui tractat venã argenti viui: Ita qui sequitur, & inspicit horribilem & turpem visionem Dæmonis, deformis & horribilis in facie redditur. Pro his est etiam Direct. inquisitorum in 3. par. in c. de signis exterioribus, per quæ necromantici hæretici dignoscuntur & magi hereticates, vt loquitur. Habent enim, ait, vt cõmunius, ex visione & apparitione, ac colloctione malorum spirituum toruum visum & obliquũ. Pro hac sententia facit, quod Iurisperiti tradũt, indicium ad torturam sumi ex mala physiognomia. Marfil. in pract.

S. Ex.

§. Expedita. num. 53. ex Baldo L. 2. C. Quorum appellat. non recip. Carrer. in pract. pag. 55. in 29. indicio. Menoch. lib. 1. de prob. q. d. num. 13 & alij ab eo allegati. Quomodo de moribus hominum ex physionomia iudicari possit, supra ostensum est. Etsi non sit improbable, quod affectu Dæmonum deformitatem in facie contrahant, tamen cum deformitas ex multis alijs causis originem sumere possit, valde infirmum, & leue indicium hinc desumitur.

Decimumquartum ponitur à Lamberto Dano, in Dialogo de fortarijs, & Ioanne Bodino lib. 2. cap. 4. & lib. 4. cap. 4. & est stigma siue nota, quam Dæmon imprimit eis maleficis & sagis in aliqua parte corporis, quos timet sibi non fore fideles: vnde principes quique magi tale signum non habent. Memini me etiam audiuisse, quibusdam nostris maleficis & sagis signa impressa fuisse. Triscalanus Magus, Bodino referente, dicebat signatis magis inesse quam vestigium leporis, & quamuis ad ossa indatur quasi acus, locum tamè sensus expertem esse. Sed quicquid sit, non puto tale signum magni faciendum esse. Facile enim, si quis querat huiusmodi signa, finget aut putabit esse, quod non est. Quod enim Patrum documento sancitum non est, superstitiosa adinventione non est præsumendum. 2. q. 5. cap. Consultuisti. Imò si Dæmon cognosceret suos ex tali signo

signo cognosci, non imprimeret: Sicut etiam Bodin. exempla refert, in quibus postera die, post depræhensionem signi, fuit nota deleta. Similiter admodum superstitiosum est, quod prædicto affine est, quod quidam in fronte ex eradicatione Chrismatis sagas cognoscere volunt.

Decimum quintum. Referunt quidam in hunc ordinem indiciorum, quibus sagæ cognoscuntur, probationem aquæ frigidæ, sed hæc in canonibus, expressè reprobatur 2. q. 5. can. Mennam & in cap. Tuarum, de purgat. canonica. Sed de hac materia latius actum est in 2. memb. superioris tractatus, dub. 1. principali.

Decimum sextum. Firmum putat esse Bodinus lib. 4. cap. 4. indicium in diffamata, si nata sit ex parentibus maleficis, aut altero tantum. Vnde putat hanc amplissimam esse regulam, & paucissimas exceptiones admittere. Si saga est mater, est etiam filia. Sed hæc consequentia quomodo tam necessariò cohercat, ut Bodinus infert, non video. Sicut enim ex bonis parentibus nonnunquam oriuntur filij mali: ita ex malis quandoq; etiam boni nascuntur, sicut è spinis rosæ producuntur. Sic ex Achaz pessimo rege & idololatra natus est sanctus rex Ezechias ut in libro. Reg. est videre. Sic etiam Iosias, rex pius, qui tulit abominations impietatis, cuius memoria secundum Ecclesiasticum quasi mel indulcabitur, *Eccles. 49.*

Ebb

filius

COMMENT. IN TIT. C.

filius fuit impij Idololatræ Amon. Quamvis enim in filijs paterni criminis exempla metuantur. can. Si quis. 6. q. 1. non tamen necessarid ita contingit. Mores enim multum iuvantur gratia Dei, instructione, bona cōversatione, ac regimine. Quando autem filia alijs indicijs grauat, auget præsumptionem, si parens alter, vel aliqui de cognatione & familia fuerint magi & malefici. Hoc tamen refertur ad iudicium malæ conuersationis & cohabitationis: Qui enim tãgit picem, coinquinatur ab ea. Expetit tamen non rarò malus spiritus à sagis, vt filios, aut filias sibi in obsequium deuocant. Quare aliquando tam malas inueneris matres in hac arte, vt prolem necdum natam Dæmoni in abominabile offerant obsequium.

Decimumseptimum. Est singularitas quædam notabilis in actibus religionis. Cùm sint superstitiosi, gaudent singularitate, & in actibus exterioribus non rarò incedunt in vestimentis ouium, more magistri sui, qui se etiam transfiguratur in angelum lucis, intrinsecus autem sunt lupi rapaces.

Decimum octauum. Est mutatio loci, currunt huc atq; illuc, præsertim quando sibi timent, vtpote quum iam sunt diffamati, vel in proximo sunt, vt deprehendantur: aut iam sciunt socios sui facinoris deprehensos, à quibus metuant se denunciandos. Tunc enim timente,

ment, & mirabiliter in animo discruciantur propter poenam, quam ratione conscientiae sceleris animus quasi praesagit, iuxta illud quod Sapiens attribuit magicæ artis peritis in lib. Sapien. Frequenter enim, ait, praeco-^{Sapient. 17.} pant pessima, redarguente conscientia. Cùm sit enim timida nequitia, dat testimonium condemnationis: semper enim praesumit seua perturbata conscientia, id est, conscius sui sceleris remorsu conscientiae mouetur, ut seipsum cõdemnet, & suspicetur poenam pro meritam, instare antequam etiam praesens sit, & sic nequitia efficit timidum, cùm semper propinqua esse & ante oculos versari timeat tormenta. Id quod Cicer. breuibus verbis in Orat. pro Milone significat, cùm dicit: Magna est vis conscientiae in utramq; partem, ut nec timeant, qui nihil commiserunt, & poenam semper ante oculos versari parent qui peccauerunt. Alia est etiam huius inconstantiae & mutationis de loco in locum causa. Cùm enim tam magna sit inter spiritum bonum & malum pugna, quando conscientia iam incipit remordere, mota ex tribulatione & timore extrinseco aduenienti, ob pericula & tormenta imminencia, magna nascitur etiam in animo malefici perturbatio. Quare currit de loco ad locum, quærit quietem, & non inuenit, idq; in multis obseruatum est.

Decemum rationum est inconstantia & contrarietas

Bbb 2

rietas

rietas in verbis. Facit enim conscientia sceleris timorq; quo concutiuntur, vt parum sibi constant. Hæc autem indicium facere ad torturam tradunt Doctores. Marfil, in d. §. Diligenter. num. 74. Francif. Brunus de indicijs & tortura par. 1. q. 3. Angel. ab Aretio in tract. malefic. verb. Fama publica. Bartol. in L. fin. ff. de quæst. & alij multi, quos refert Menoch. in d. q. 89. lib. 1. de præsumpt. hoc tamen indicium non est tantum, vt ex eo quis debeat subijci tormentis, nisi alia, magis mouentia accedant. Habent tamen hoc proprij sagæ & malefici, vt vix respondeant ex proposito ad interrogata, sed nutant in responsionibus, vt obseruandum statuit Bodinus in d. c. 4. lib. 4.

Vigesimum indicium, efficere possunt titubatio & animi trepidatio, quando reus examinatur, & interrogatur. Marfil. loco cit. Bartol. in L. de minore, §. Plurimum. Angel. in d. verb. Fama publica. Menoch. vbi supra. num. 72. Iul. Clar. in d. q. 21. lib. 5. num. 39. & alij communiter. Huc facit illud Ciceronis lib. 2. ad Herennium. Titubatio, inquit, mutatio coloris, oratio inconstans, tremor & id genus alia: nempe si constiterit reum, cum ad eum ventum est, erubuisse, titubasse, expalluisse, inconstanter locutum esse, concidisse, pollicitum esse aliquid. Et illud Prouerb. 10. Pauor his, qui operantur malum. Postremò, quoniam Iudices aliquando ad inquirendam veritatem

tatem maleficos captiuos duos in conspectu opponunt, vel vt aliqui vocant confrontant, summa tum adhibenda est iudici prudētia, vt bene dicta examinet, quid opponatur, quomodo ab altero respondeatur, an alter taceat an neget, qua animi constantia, qua verborum arte, quia quosdam honoratiores & prudentiores instruit Diabol. vt valde callidè loquātur. Hic etiam valde bene notanda duo illa vltima indicia. Hoc loco de confrontatione maleficorum aduertendum est quando alter eorum tantum in vinculis, & vult alteri necdum vinculis constituto crimen in frontem dicere, in quo sibi socius fuit, vt hoc non fiat temerè, nisi alia indicia talia præcedant, vt, si testis in frontem deponens constanter in confessione & obiectione perseueret, cum probabili circumstantiarum declaratione, in custodia detineri possit, si rationibus legitimis opponentis dicta non elidat, sed potius indicia facinoris præbeat. Quia magna est in fama ei, qui pro bono viro habetur, confrontari cum homine reo tanti sceleris, quasi socius criminis sit, quam non licet vlli iudici alicui inferre, nisi alia sufficientia indicia præcedant, quæ loco diffamationis sint. Etenim indicia propinqua siue semiplena suppleunt locum diffamationis, vt multis allegationibus declarat. Marfil. in practica crimin. §. Constante. à num. 19. Si autem confrontatus

sufficientibus indicijs grauatus, post confrontationem iterum dimittatur, magis confrontatione suspectus redditus, quam purgatus, & ipse hoc animaduertat, facile fugiet. Hęc sunt, quę pro ratione temporis, in commentarium de maleficis & mathematicis referre volui precando Deum optimum Max. lucis authorem, vt principis tenebrarum tyrannidem, qua nunc in multos Christianos sæuit, reprimat: lapsis manus misericordię ad surgendum per salutarem pœnitentiam porrigat, & hunc laborem ad ipsius honorem, patrięq; salutem susceptum, foelici fine remuneret.

Amen.

(..)

EXTRA

